

Vaccinatie moet Q-koorts stoppen

In 2008 waren de Nederlandse media in de ban van een mysterieuze griep die in Nederland rondwaarde. 'Vreemde griep op platteland' kopten de dagbladen. Omdat de griep verband houdt met een bacterie in vee, houdt Hendrik-Jan Roest van het Centraal Veterinair Instituut (CVI) de Q-koorts voor de ministeries van LNV en VWS nauwgezet in de gaten.

Als mensen besmet zijn met *Coxiella burnetii*, de bacteriële verwekker van de Q-koorts, merken ze daar in zestig procent van de gevallen niets van. "Het lichaam ruimt de bacterie op, en er zijn geen symptomen", zegt Roest. "Veertig procent krijgt griepachtige verschijnselen. Die mensen blijven misschien een dagje thuis en knappen weer op. Maar bij enkele procenten pakt de Q-koorts ronduit slecht uit. Mensen krijgen ontstekingen in hun longen of lever, of krijgen last van chronische vermoeidheid. Vooral zwangere vrouwen of mensen met een slecht functionerend immuunsysteem lopen risico."

Toename

In de jaren tachtig merkten onderzoekers de Q-koorts voor het eerst in Nederland op. Waarschijnlijk was de bacterie toen al geruime tijd in Nederland. "Jaarlijks registreerde het RIVM nog geen twintig gevallen van menselijke besmetting", vertelt Roest. Na 2006 is het aantal gevallen zorgwekkend snel toegenomen. In 2007 velde Q-koorts alleen al rond het Noord-Brabantse dorp Herpen zo'n honderdtachtig mensen. Een jaar later waren er nog meer meldingen.

Het verband tussen de Q-koorts en de veehouderij was al duidelijk sinds Australische pathologen de ziekte in de jaren dertig van de vorige eeuw ontdekten bij werknemers van een slachthuis. "In Nederland vinden we *C. burnetii* vooral bij schapen en geiten", zegt Roest. "Maar de bacterie is ook aangetroffen bij koeien, katten en in het wild levende dieren. Dieren vormen een reservoir voor de ziektekiem, van waaruit mensen besmet kunnen raken. We hebben nu in beeld hoe de bacterie tijdens de recente uitbraken waarschijnlijk is overgesprongen van dier naar mens. Bij geiten leidt besmetting in de laatste fase van de dracht tot abortus. Omdat de ziekte besmettelijk is, komen op bedrijven abortusgolven voor. Daarbij komt *C. burnetii* in grote aantallen vrij. In een placenta van een besmet dier vind je 10^{12} ofwel duizend miljard bacteriën."

Hoe de bacteriën precies mensen infecteren heeft Roest nog niet kunnen onderzoeken.

Maar vier tot zes weken nadat bedrijven abortusgolven rapporteerden, maakte de zieke slachtoffers onder de bewoners van de regio. Het is dan ook geen toeval dat vooral in het Noord-Brabantse Herpen de Q-koorts heeft huisgehouden. De regio staat bekend om de concentratie geitenbedrijven.

"Ook het weer is een factor, weten we uit Franse studies", zegt Roest. "Als de zon schijnt en het ook nog waait is de kans het grootst dat een abortusgolf onder geiten of schapen wordt gevolgd door een humane uitbraak." Waarschijnlijk kan de bacterie

zich onder die omstandigheden het beste verplaatsen.

In 2008 startte LNV een vaccinatieprogramma om de opmars van *C. burnetii* op geitenbedrijven een halt toe te roepen. Een belangrijke vraag die nog moet worden beantwoord is of vaccinatie ervoor zorgt dat de geiten minder bacteriën uitscheiden, en daardoor minder mensen en dieren besmetten. Of het vruchten afwerpt, weten we volgens Roest pas over een paar maanden. Daarnaast probeert het CVI meer inzicht te krijgen in de afweer van geiten en de uitscheiding van de bacterie.

Cluster	WOT Besmettelijke dierziekten
Informatie:	www.kennisonline.wur.nl
Contact:	HendrikJan.Roest@wur.nl 0320 - 23 80 26

De veroorzaker van Q-koorts komt in Nederland vooral voor bij schapen en geiten, maar ook andere dieren kunnen de bacterie bij zich dragen.